

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з навчальної дисципліни «Психологія праці
та інженерна психологія»**

**вибіркових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 26.08.2022 № 6

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної
ради ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та
психології Протокол від 17.08.2022 № 7

Розробники:

1. Доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук
Філоненко В.М.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії
фізичної культури, кандидат психологічних наук, доцент Павлик О.М.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук,
доцент Шиліна А.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,5 Загальна кількість годин – 135 Кількість тем – 10	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 3 Семестр 6 Види контролю: залік 6 семестр,
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 32; Семінарські заняття – 12; Практичні заняття – 12; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 79; Індивідуальні завдання: Курсова робота – немає Реферати (тощо) – 1/6	заочна форма навчання Лекції – 8; Семінарські заняття – 4; Практичні заняття – 4; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 119; Індивідуальні завдання: Курсова робота – не має Реферати – 1/6	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння теоретичними знаннями про особливості видів трудової діяльності людини та підготовку її до праці; визначення психологічних аспектів відбору, прийому на роботу і розстановку кадрів; вивчити психологічні проблеми виробничого навчання; засвоїти психологічні аспекти причин виробничого травматизму.

Завдання: ознайомити слухачів з основами поняттями, принципами, концепціями курсу Психологія праці та інженерна психологія, розкрити психологічні закономірності організації робочого процесу, виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення даного курсу базується на знаннях основних положень загальної психології, вікової психології, соціальної психології, психології здоров'я.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення курсу здобувач повинен **знати:**

- методологічні й теоретичні основи професійної діяльності;
- особливості застосування методів психології праці та інженерної психології;
- психологічну структуру професійної діяльності
- шляхи і засоби активації психічних функцій у процесі праці;

- основи виробничого навчання та шляхи формування трудових навичок і вмінь.

вміти:

- психологічними засобами підвищувати продуктивність праці, впливати на зміни у структурі мотивів діяльності працівника;
- проводити спостереження за функціональним станом суб'єкта праці, враховувати психофізіологічні закономірності процесу праці і сприяти її активації;
- діагностувати рівень та особливості динаміки працездатності працівника;
- відстежувати причини виникнення виробничих конфліктів і застосовувати методи їх вирішення;
- за допомогою профілактичних заходів запобігати станам перевтоми, монотонії та ін.;
- проводити діагностику професійної спрямованості, визначати особливості мотивів професійної діяльності, адекватно оцінювати рівень розвитку професійно важливих якостей суб'єкта праці;
- розробляти технологію професійного відбору працівників;
- використовувати активні методи навчання працівників.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	І. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
	СК-3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК-4	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Психологія праці як галузь психологічної науки.

Поняття «праця». Основні риси праці. Праця в вузькому і широкому розумінні слова. Поняття «психологія праці», «психологія праці у вузькому розумінні слова», «психологія праці у широкому розумінні слова». Об'єкт, предмет, ціль та завдання психології праці. Взаємозв'язки психології праці з іншими дисциплінами. Принципи та методи дослідження психології праці.

Тема 2. Історія психології праці.

Історія зарубіжної психології праці. Становлення і розвиток вітчизняної психології праці.

Тема 3. Психологія праці : основні складові дисципліни.

Основні складові дисципліни. Інженерна психологія. Ергономіка. Організаційна психологія. Професійна орієнтація та професійне навчання.

Тема 4. Психологія вивчення професій.

Професія. Класифікація професій. Професіографія, професіограма, психограма. Загальна характеристика професій типу «людина-людина». Загальна характеристика професій типу «людина - природа». Загальна характеристика професій типу «людина - техніка». Загальна характеристика професій типу «людина-знакова система». Загальна характеристика професій типу «людина-художній образ».

Тема 5. Мотивація трудової діяльності.

Сутність і теоретико-прикладні засади мотивування. Психологічні теорії мотивації. Управління мотивацією праці. Методи і методики дослідження мотивів.

Тема 6. Умови професійної діяльності.

Шляхи розвитку трудової діяльності. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності. Психологічна готовність до діяльності в екстремальних умовах.

Тема 7. Працездатність. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності.

Працездатність. Фактори та закономірності змін працездатності. Неприятливі функціональні стани: втома, монотонія, стрес. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності. Методики дослідження працездатності.

Тема 8. Людській фактор та ефективність праці групи.

Соціально – психологічні феномени в групі. Чинники, що впливають на ефективність роботи групи. Методики психологічної діагностики груп.

Тема 9. Психологічні аспекти добору, відбору та оцінювання кадрів.

Організування добору, відбору кадрів. Методи відбору працівників. Оцінювання діяльності персоналу. Атестація персоналу організації.

Тема 10. Психологічні питання трудової адаптації та безпеки праці.

Трудова адаптація, її сутність і види. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку. Психологічні питання безпеки праці.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 2							
Тема 1. Психологія праці як галузь психологічної науки.	12	2	2			8	
Тема 2. Історія психології праці.	12	2				10	
Тема 3. Психологія праці : основні складові дисципліни.	14	2				12	
Тема 4. Психологія вивчення професій.	14	2		2		10	
Тема 5. Мотивація трудової діяльності.	14	4	2			8	
Тема 6. Умови професійної діяльності.	14	4	2	2		6	
Тема 7. Працевдатність. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працевдатності.	14	4	2	2		6	
Тема 8. Людський фактор та ефективність праці групи.	14	4	2	2		6	
Тема 9. Психологічні аспекти добору, відбору та оцінювання кадрів.	14	4	2	2		6	
Тема 10. Психологічні питання трудової адаптації та безпеки праці.	13	4		2		7	
Всього за семестр № 3:	135	32	12	12		79	залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни		Вид контролю
	всього	з них:	

		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема 1. Психологія праці як галузь психологічної науки.	12	2	2			8	залік
Тема 2. Історія психології праці.	12					12	
Тема 3. Психологія праці : основні складові дисципліни.	14					14	
Тема 4. Психологія вивчення професій.	14			2		12	
Тема 5. Мотивація трудової діяльності.	14	2	2			10	
Тема 6. Умови професійної діяльності.	14					14	
Тема 7. Працездатність. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності.	14	2				12	
Тема 8. Людський фактор та ефективність праці групи.	14					14	
Тема 9. Психологічні аспекти добору, відбору та оцінювання кадрів.	14	2		2		10	
Тема 10. Психологічні питання трудової адаптації та безпеки праці.	13					13	
Всього за семестр № 3:	135	8	4	4		119	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
ТЕМА № 1. Психологія праці як галузь психологічної науки.		
	Поняття «праця». Основні риси праці. Праця в вузькому і широкому розумінні слова. Поняття «психологія праці», «психологія праці у вузькому розумінні слова», «психологія праці у широкому розумінні слова». Об'єкт, предмет, ціль та завдання психології праці. Взаємозв'язки психології праці з іншими дисциплінами . Принципи та методи дослідження психології праці.	1,3,4,5 1-4
ТЕМА № 2. Історія психології праці.		
	Історія зарубіжної психології праці. Становлення і розвиток вітчизняної психології праці.	1,2,5 4,7,8,9
ТЕМА № 3. Психологія праці : основні складові дисципліни.		

	Основні складові дисципліни. Інженерна психологія. Ергономіка. Організаційна психологія. Професійна орієнтація та професійне навчання.	1,2,5 1,4-10
	ТЕМА № 4. Психологія вивчення професій.	
	Професія. Класифікація професій. Професіографія, професіограма, психограма. Загальна характеристика професій типу «людина-людина». Загальна характеристика професій типу «людина - природа». Загальна характеристика професій типу «людина - техніка». Загальна характеристика професій типу «людина-знакова система». Загальна характеристика професій типу «людина-художній образ».	2,3,5 1,3,4,6,8,9
	ТЕМА № 5. Мотивація трудової діяльності.	
	Сутність і теоретико-прикладні засади мотивування. Психологічні теорії мотивації. Управління мотивацією праці. Методи і методики дослідження мотивів.	1,2,4,5 1-3,6,7,9,10
	ТЕМА № 6. Умови професійної діяльності.	
	Шляхи розвитку трудової діяльності. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності. Психологічна готовність до діяльності в екстремальних умовах.	1,2,4,5 3-5,9
	ТЕМА № 7. Працездатність. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності.	
	Працездатність. Фактори та закономірності змін працездатності. Неприятливі функціональні стани: втома, монотонія, стрес. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності. Методики дослідження працездатності.	1-3,5 1,2,4,6,9,10
	ТЕМА № 8. Людський фактор та ефективність праці групи.	
	Соціально – психологічні феномени в групі. Чинники, що впливають на ефективність роботи групи. Методики психологічної діагностики груп.	1-5 2,3,6,7,9,10
	ТЕМА № 9. Психологічні аспекти добору, відбору та оцінювання кадрів.	
	Організування добору, відбору кадрів. Методи відбору працівників. Оцінювання діяльності персоналу. Аtestування персоналу організації.	1,3-5 1-3,6,7,9,10
	ТЕМА № 10. Психологічні питання трудової адаптації та безпеки праці.	
	Трудова адаптація, її сутність і види. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку. Психологічні питання безпеки праці.	1-5 1-3,6,7,9,10

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Психологія праці як професія і навчальна дисципліна.
2. Методологічні та теоретичні аспекти психології праці.
3. Психотехніка та наукова організація праці.

4. Тенденції розвитку суспільства, суспільного виробництва та уявлень про суб'єкт праці.
5. Економічні та психологічні причини виникнення профорієнтації.
6. Організаційна психологія як розвиток «школи людських відносин».
7. Психофізіологічні основи діяльності оператора.
8. Діяльність оператора в системі «людина-машина».
9. Цілі, принципи і методи професіографії.
10. Огляд психологічних класифікацій професій.
11. Психологічні особливості особистості та діяльності педагогів.
12. Психологічні проблеми мотивації трудової діяльності
13. Класифікація та структура мотивів.
14. Мотиваційні тренінги.
15. Психологічні аспекти підготовки рятувальників до професійної діяльності в екстремальних умовах.
16. Соціально-психологічні заходи забезпечення учбової діяльності студентів вищих навчальних закладів.
17. Психологічні методи корекції та профілактики несприятливих функціональних станів.
18. Біоритми та ефективність праці.
19. Підприємство - юридично-правова форма виробничо-господарської організації.
20. Групи і міжособистісні відносини у трудовому колективі.
21. Ефективне управління групами.
22. Формування команд та управління ними.
23. Технології професійного відбору працівників в організаціях.
24. Оцінювання і атестування персоналу організації.
25. Критерії та методи оцінювання адаптації робочих кадрів.
26. Методи вивчення й аналіз причин нещасних випадків.
27. Психологічні заходи підвищення безпечної поведінки працівників.

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено навчальним планом)

5.1.3. Теми наукових робіт (не передбачено навчальним планом)

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, практичних та семінарських занять, а також самостійної та індивідуальної роботи.

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до практичних та семінарських занять;
- вирішення творчих практичних завдань;
- метод аналізу кейсів;

- інтерактивний метод роботи в малих групах.
- Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення: наукової літератури за темою та підготовка відповідей на додаткові питання;
- Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів та тематичних повідомлень.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Об'єкт, предмет, цілі та завдання психології праці.
2. Взаємозв'язки психології праці з іншими дисциплінами.
3. Методологічні принципи та методи дослідження психології праці.
4. Історія зарубіжної психології праці.
5. Становлення та розвиток вітчизняної психології праці.
6. Основні складові дисципліни.
7. Інженерна психологія.
8. Ергономіка.
9. Організаційна психологія.
10. Професійна орієнтація та професійне навчання.
11. Професія. Класифікація професій.
12. Професіографія, професіограма та психограма.
13. Загальна характеристика професій типу «людина-людина».
14. Загальна характеристика професій типу «людина-природа».
15. Загальна характеристика професій типу «людина-техніка».
16. Загальна характеристика професій типу «людина-знакова система».
17. Загальна характеристика професій типу «людина-художній образ»..
18. Сутність і теоретико-прикладні засади мотивації.
19. Психологічні теорії мотивації.
20. Управління мотивацією праці.
21. Методи і методики дослідження мотивів.
22. Шляхи розвитку професійної діяльності.
23. Екстремальні, субекстремальні та особливі умови діяльності.
24. Психологічна готовність до діяльності в екстремальних умовах праці.
25. Працездатність. Фактори та закономірності змін працездатності.
26. Несприятливі функціональні стани: утом, моногонія, стрес.
27. Шляхи, засоби і зміст заходів збереження працездатності працівників.
28. Методики дослідження працездатності працівників.
29. Соціально-психологічні феномени в групі.
30. Чинники, що впливають на ефективність роботи групи.
31. Методики психологічної діагностики групи.
32. Організування добору і відбору кадрів.
33. Методи відбору працівників.
34. Оцінювання діяльності персоналу.
35. Атестація персоналу організації.
36. Трудова адаптація, її сутність і види.

37. Психологічні особливості адаптації осіб зрілого та похилого віку.

38. Психологічні питання безпеки праці.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на лекційному занятті	16	1	16
Робота на семінарському занятті	6	2	12
Робота на практичному занятті	6	2	12
Написання реферату	1	5	5
Проміжне тестування	2	2,5	5
Залікове тестування	1	50	50

Всього			100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції.	
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи	
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається	
Робота на семінарському занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання	
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною і змістовною	
	0,5	Здобувач присутній на семінарському занятті, уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття	
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається	
Робота на практичному занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні практичних завдань (опрацювання методик та тестів, практичних завдань, відповідь на питання викладача), виступає із змістовною доповіддю стосовно алгоритму виконання практичних завдань згідно плану, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо проблеми, винесеної до опрацювання й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання	
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні практичних завдань (опрацювання методик та тестів, практичних завдань, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь	

		буде правильною і змістовною
	0,5	Здобувач присутній на практичному занятті, приймає участь в роботі, уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається
Оцінювання реферату	5	<i>Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату; 2) якість написання.</i> Реферат має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.
	4	Реферат має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.
	3	Обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.
	0	Тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.
Проміжне тестування	2,5	<i>Проміжне тестування включає в себе питання, раніше обговорені на семінарських заняттях і складається з 10 тестових питань з варіантами відповідей.</i> Отримує здобувач який правильно відповів на 10-9 питань тесту.
	1,5	Отримує здобувач який правильно відповів на 8-7 питань тесту.
	1	Отримує здобувач який правильно відповів на 6-5 питань тесту.
	0	Отримує здобувач у якого менше 5 правильних відповідей тесту
	1-50	<i>Підсумковий контроль (залік) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання.</i> <i>У разі тестування підсумковий контроль проводиться у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</i>

Підсумковий контроль	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні

			завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80–89	Добре («зараховано»)	B	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
75–79		C	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65–74	Задовільно («зараховано»)	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60–64		E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія : Підручник. К. : Либідь, 2002. - 264 с.
2. Малхазов О.Р. Психологія праці : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. - 206 с.
3. Корольчук М.С., Трофімов Ю.Л., Осьодло В.І. та ін. Методологічні та теоретичні проблеми психології : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2008. - 334 с.
4. Смирнов Б.А., Тиньков А.М. Методы инженерной психологии Х. : Гуманит. Центр, 2008. - 528 с.
5. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» - 2-ге вид., перероб. і доп. / укладач О.С. Юрков. – Мукачево: МДУ, 2018 - 187 с.

Допоміжна:

1. Трофімов Ю.Л., Алексєєва М.І., Гончарук П.А. та ін.; Психологія : підручник за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ : Либідь, 1999. - 558 с.
2. Інженерна психологія: курс лекцій, укладач: С.О. Гура Х.: НУЦЗ України, 2016. – 127 с.
5. Мазяр О.В. , Кириченко В.В. Психологія праці : модульний курс : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 190 с.
6. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці: підручник. К.: КНЕУ, 2003. — 367 с.
7. Семак О.О. Основи інженерної психології”: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2006. – 106 с.
8. Гульчак Ю.П., Северин Л.І. Основи інженерної психології. навчю посібник. Частина І.-Вінниця: ВНТУ, 2004. – 105 с
9. Горностай П. П., Горбунова В. В., Коробанова О. Л., Плетка О. Т., Циганенко Г. В., Чорна Л. Г. ; Методи групової роботи в системі освіти : метод. рекомендації за ред. П. П. Горностая. К. : Міленіум, 2017. – 64 с.